TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. gruodžio 14 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Reglamentas (EB) Nr. 805/2004 – Taikymo sritis – Negincytinų reikalavimų Europos vykdomasis raštas – Vykdomieji raštai, galintys būti pripažinti Europos vykdomaisiais raštais – Teismo sprendime, kuris neapima negincytino reikalavimo, esantis sprendimas dėl išlaidų, susijusių su teismo procesu, sumos – Netaikymas“

Byloje C-66/17

dėl *Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu* (Poznanės, Griunvaldo ir Ježycės apylinkės teismas, Lenkija) 2017 m. sausio 31 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. vasario 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Grzegorz Chudaś,

Irena Chudaś

prieš

DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaft

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai C. Toader (pranešėja) ir A. Prechal,

generalinis advokatas Y. Bot,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Wilderspin ir A. Stobiecka-Kuik,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: lenkų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 805/2004, sukuriančio neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (OL L 143, 2004, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 4 sk., 7 t., p. 38), 4 straipsnio 1 dalies ir 7 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Grzegorz Chudaś ir Irena Chudaś ginčą su *DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaft* dėl prašymo teismo sprendime, kuris neapima neginčytino reikalavimo, esantį sprendimą dėl išlaidų, susijusių su teismo procesu, sumos pripažinti Europos vykdomuoju raštu.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Reglamento Nr. 805/2004 4–7 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(4) 2000 m. lapkričio 30 d. Taryba priėmė priemonių programą, skirtą civilinėse ir komercinėse bylose priimtų sprendimų abipusio pripažinimo principui įgyvendinti [(OL C 12, 2001, p. 1)]. Pirmajame etape ši programa apima *exequatur* panaikinimą, tai yra Europos vykdomojo rašto, skirto neginčytiniems reikalavimams, sukūrimą.

(5) Sąvoka „neginčytini reikalavimai“ turėtų apimti visus atvejus, kai kreditorius, esant patvirtinimui, jog skolininkas neginčija piniginio reikalavimo pobūdžio ar masto, įgijo arba teismo sprendimą šio skolininko atžvilgiu, arba vykdomąjį dokumentą, reikalaujantį aiškaus skolininko sutikimo, ar tai būtų teismo susitarimas, ar autentiškas dokumentas.

(6) Skolininkui nepateikus prieštaravimo, kaip nustatyta 3 straipsnio 1 dalies b punkte, gali susidaryti tokia padėtis, kai neatvykstama į teismo posėdį arba neįvykdomas teismo prašymas raštu pateikti pranešimą apie ketinimą ginti bylą.

(7) Šis reglamentas turėtų būti taikomas teismo sprendimams, susitarimams bei autentiškiems dokumentams dėl neginčytinų reikalavimų ir sprendimams, paskelbtiems po Europos vykdomaisiais raštais pripažintų teismo sprendimų, susitarimų ir autentiškų dokumentų užginčijimo.“

4 Šio reglamento 2 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalyje numatyta:

„Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose neatsižvelgiant į teismo pobūdį. Jis neišplečiamas, ypač pajamų, muitinių, administracinėms byloms arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir aplaidumą vykdant valstybės įgaliojimus (*acta iure imperii*).“

5 Minėto reglamento 3 straipsnio „Europos vykdomuoju raštu pripažįstami vykdomieji dokumentai“ 1 dalies b punkte nustatyta:

„Šis reglamentas taikomas teismo sprendimams, susitarimams ir autentiškiems dokumentams dėl neginčytinų reikalavimų.

Reikalavimas laikomas neginčytinu, jeigu:

<…>

b) teisminio bylos nagrinėjimo metu [vykstant teismo procesui], atsižvelgiant į atitinkamus procedūrinius reikalavimus pagal kilmės valstybės narės teisės aktus, skolininkas niekada jam neprieštaravo; <…>“

6 To paties reglamento 4 straipsnyje numatyta:

„Šiame reglamente taikomi šie sąvokų apibrėžimai:

1. „teismo sprendimas“ – bet koks valstybės narės teismo sprendimas, nepaisant to, kaip jis įvardijamas, įskaitant dekretą, įsakymą, nutartį ar vykdomąjį raštą, taip pat teismo pareigūno nutarimą dėl su bylos nagrinėjimu susijusių išlaidų ar sąnaudų;

2. „reikalavimas“ – tai reikalavimas dėl konkrečios pinigų sumos mokėjimo, kuriam sukako terminas arba kuriam teismo sprendime, susitarime ar autentiškame dokumente yra nustatyta atitinkama data;

<…>“

7 Reglamento Nr. 805/2004 6 straipsnio „Reikalavimai dokumentui patvirtinti [pripažinti dokumentą] Europos vykdomuoju raštu“ 1 dalies a punkte nustatyta:

„Bet kuriuo metu pateikiant prašymą kilmės teismui, valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas dėl neginčytino reikalavimo pripažįstamas Europos vykdomuoju raštu, jeigu:

a) teismo sprendimas yra vykdytinas kilmės valstybėje narėje“.

8 Šio reglamento 7 straipsnis „Teismo proceso išlaidos“ suformuluotas taip:

„Kai teismo sprendimas apima ir vykdomąjį sprendimą dėl su teismo procesu susijusių išlaidų, įskaitant palūkanų normas, jis patvirtinamas Europos vykdomuoju raštu taip pat atsižvelgiant į išlaidas, jei skolininkas, remdamasis kilmės valstybės narės teisės aktais, ypač [konkrečiai] neprieštaravo jo įpareigojimui prisiimti teismo proceso metu patiriamų išlaidų [patiriamas išlaidas].“

9 Minėto reglamento 16 straipsnyje „Atitinkamos informacijos apie reikalavimą suteikimas skolininkui“ nustatyta:

„Siekiant užtikrinti, kad skolininkui buvo suteikta tinkama informacija apie reikalavimą, bylos iškėlimo arba lygiaverčiame dokumente turi būti:

<…>

b) reikalavimo suma;

<…>“

10 Reglamento Nr. 805/2004 VII skyriaus „Ryšys su kitais Bendrijos dokumentais“ 27 straipsnyje „Ryšys su reglamentu (EB) Nr. 44/2001“ nustatyta:

„Šis reglamentas netrukdo pagal [2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos] reglamentą (EB) Nr. 44/2001 [dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42)] siekti teismo sprendimo, teisminio susitarimo arba autentiško dokumento dėl neginčijamo sprendimo pripažinimo ar vykdymo.“

Lenkijos teisė

11 Pagal iš dalies pakeisto (2016 *Dz. U.*, 1822 poz.) 1964 m. lapkričio 17 d. *ustawa – Kodeks postępowania cywilnego* (Įstatymas – Civilinio proceso kodeksas; suvestinė redakcija *Dz. U.*, Nr. 43, 296 poz., toliau – CPK) 189 straipsnį asmuo gali teismine tvarka reikalauti nustatyti, ar egzistuoja teisinis santykis arba teisė, jei jis yra tuo teisiškai suinteresuotas.

12 Pagal CPK 108 straipsnio 1 dalį teismas kiekviename sprendime, kuriuo byla baigiama nagrinėti toje instancijoje, privalo priimti sprendimą dėl išlaidų, susijusių su teismo procesu.

13 Pagal CPK 339 ir 340 straipsnius teismas priima sprendimą už akių, jei atsakovas neatvyksta į teismo posėdį ir nepateikia byloje pastabų žodžiu arba raštu. CPK 343 straipsnyje numatyta, kad už akių priimtas teismo sprendimas *ex officio* įteikiamas abiem šalims, pateikiant informaciją apie jų turimas apskundimo priemones. Pagal CPK 344 straipsnio 1 dalį atsakovas, kurio nenaudai priimtas teismo sprendimas už akių, per dvi savaites nuo teismo sprendimo įteikimo jam dienos gali pateikti prieštaravimą. Pagal CPK 394 straipsnio 1 dalies 9 punktą ir 2 dalį dėl pirmosios instancijos teismo sprendimų, kurių dalykas yra išlaidų atlyginimas ir su teismo procesu susijusių išlaidų priteisimas, šalis gali per savaitę paduoti skundą antrosios instancijos teismui, jei ji nepaduoda skundo dėl bylos esmės.

14 Iš CPK 795^1 straipsnio matyti, kad sprendimą priėmęs teismas kreditoriaus prašymu pripažįsta, jog sprendimas yra Europos vykdomasis raštas, jei šis teismo sprendimas atitinka Reglamente Nr. 805/2004 nustatytas sąlygas.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

15 G. Chudaś ir I. Chudaś kreipėsi į *Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu* (Poznanės-Griunvaldo ir Ježycės apylinkės teismas, Lenkija) prašydami pripažinti automobilio nuosavybės teisės įgijimą. Šis teismas kaip atsakovę į bylą įtraukė *DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaft*, įsteigtą Oberurzelyje (Vokietija).

16 2016 m. kovo 30 d. *DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaft* buvo paštu įteikta pareiškimo kopija kartu su vertimu į vokiečių kalbą ir šaukimas į 2016 m. gegužės 18 d. paskirtą teismo posėdį, taip pat nurodyta, kad ji gali pateikti atsiliepimą į pareiškimą per 30 dienų terminą. Ši bendrovė pastabų nepateikė ir teismo posėdyje nedalyvavo.

17 Šiomis aplinkybėmis 2016 m. gegužės 18 d. *Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu* (Poznanės-Griunvaldo ir Ježycės apylinkės teismas) priėmė sprendimą už akių; jame jis konstatavo, kad G. Chudaś ir I. Chudaś įgijo atitinkamo automobilio nuosavybės teisę, ir todėl priteisė jiems iš *DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaft* 3 900 Lenkijos zlotų (PLN) (maždaug 921 eurą) su teismo procesu susijusių išlaidų.

18 2016 m. liepos 4 d. *DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaft* jos buveinėje paštu įteikta už akių priimto teismo sprendimo kopija kartu su vertimu į vokiečių kalbą ir informacija apie galimybę per dvi savaites pateikti prieštaravimą dėl už akių priimto teismo sprendimo ir galimybę per savaitę paduoti skundą dėl išlaidų, susijusių su teismo procesu.

19 *DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaft* 2016 m. gegužės 18 d. teismo sprendimo neskundė, todėl 2016 m. liepos 19 d. šis sprendimas įsiteisėjo.

20 2016 m. spalio 11 d. G. Chudaś ir I. Chudaś, iškeldami šią bylą, paprašė pripažinti, kad 2016 m. gegužės 18 d. teismo sprendimo dalis, kurioje priteistos su teismo procesu susijusios išlaidos, yra Europos vykdomasis raštas.

21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui iš esmės kyla abejonių dėl to, ar toks prašymas patenka į Reglamento Nr. 805/2004 taikymo sritį.

22 Šiuo klausimu jis nurodo, kad pažodžiui aiškinant Reglamento Nr. 805/2004 7 straipsnį, pirmiausia šioje nuostatoje vartojamą dalelytę „taip pat“, galima daryti išvadą, kad sprendimą, kiek jis susijęs su išlaidomis, susijusiomis su teismo procesu, galima pripažinti Europos vykdomuoju raštu tik tada, kai teismo sprendimas dėl bylos esmės apima neginčytiną reikalavimą ir jį patį galima pripažinti Europos vykdomuoju raštu.

23 Tačiau, anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, negalima atmesti galimybės, kad aiškinant Reglamento Nr. 805/2004 nuostatas teleologiškai, reiktų pripažinti, kad teismo sprendimai dėl teismo proceso išlaidų gali būti laikomi teismo sprendimais dėl neginčytinų reikalavimų, pateisinančiais jų pripažinimą pagal šį reglamentą Europos vykdomaisiais raštais.

24 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu* (Poznanės-Griunvaldo ir Ježycų apylinkės teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento <…> Nr. 805/2004 <…> 4 straipsnio 1 punktą, siejamą su šio reglamento 7 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad Europos vykdomuoju raštu gali būti pripažintas sprendimas dėl išlaidų, susijusių su teismo procesu, atlyginimo, esantis teismo sprendime, kuriuo teismas pripažino teisę?“

Dėl prejudicinio klausimo

25 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 805/2004 4 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad vykdytinas sprendimas dėl išlaidų, susijusių su teismo procesu, sumos, esantis teismo sprendime, kuris neapima neginčytino reikalavimo, gali būti pripažintas Europos vykdomuoju raštu.

26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar ieškinys pagrindinėje byloje patenka į šio reglamento taikymo sritį, jeigu pačiame sprendime, kurį G. Chudaś ir I. Chudaś prašo pripažinti Europos vykdomuoju raštu, yra tik teismo sprendimo, kuris pats dėl jo pagrindinio dalyko, būtent, dėl teisės į nuosavybę pripažinimo, negali būti vykdytinas ir todėl nepatenka į minėto reglamento taikymo sritį, dalis, skirta su teismo procesu susijusioms išlaidoms.

27 Materialinė Reglamento Nr. 805/2004 taikymo sritis apibrėžiama, be kita ko, susijusiose šio reglamento 2 straipsnio 1 dalies, 3 straipsnio 1 dalies ir 4 straipsnio 2 punkto nuostatose, pagal kurias jis taikomas civilinėse ir komercinėse bylose priimtiems teismo sprendimams, susitarimams ir autentiškiems dokumentams dėl neginčytinų reikalavimų, kurie apibrėžiami kaip reikalavimas dėl konkrečios pinigų sumos mokėjimo, kurio terminas sukako arba kuriam teismo sprendime, susitarime ar autentiškame dokumente yra nustatyta atitinkama data.

28 Tam, kad sprendimą pagal minėto reglamento 6 straipsnį būtų galima pripažinti Europos vykdomuoju raštu, jis turi būti priimtas dėl neginčytino reikalavimo ir turi atitikti tam tikras jame nustatytas sąlygas. Viena iš tokio pripažinimo sąlygų numatyta minėto straipsnio 1 dalies a punkte, būtent, kad teismo sprendimas turi būti vykdytinas pagal kilmės valstybės narės teisę.

29 Dėl teismo proceso išlaidų Reglamente Nr. 805/2004 numatytos specialios nuostatos. Pagal jo 7 straipsnį, kai teismo sprendimas apima ir vykdomąjį sprendimą dėl išlaidų, susijusių su teismo procesu, jis pripažįstamas Europos vykdomuoju raštu, kiek tai susiję ir su šiomis išlaidomis, tik, jei teismo proceso metu skolininkas, remdamasis kilmės valstybės narės teisės aktais, konkrečiai neprieštaravo jo įpareigojimui prisiimti patiriamas išlaidas.

30 Kaip teisingai pažymėjo Lenkijos vyriausybė ir Europos Komisija, iš pastarosios nuostatos formuluotės matyti, kad sprendimas dėl teismo proceso išlaidų nepripažįstamas savarankišku sprendimu pagal Reglamentą Nr. 805/2004, nes pastarasis tokioms išlaidoms taikytinas tik kai jos papildomai numatytos pagrindiniame sprendime. Iš tikrųjų šio reglamento 7 straipsnio formuluotėje vartojamas žodis „ir“ rodo, kad „vykdomasis sprendimas dėl su teismo procesu susijusių išlaidų“ pripažįstamas Europos vykdomuoju raštu tik jeigu pagrindinis sprendimas priimtas dėl neginčytinų reikalavimų, kaip tai matyti iš minėto reglamento tikslo.

31 Ši išvada negali būti paneigta remiantis Reglamento Nr. 805/2004 4 straipsnio „Sąvokų apibrėžimai“ 1 punkto nuostata. Šiuo klausimu pažymėtina, kad šio reglamento 4 straipsnio 1 punkte „teismo sprendimas“ iš tikrųjų apibrėžiamas kaip bet koks valstybės narės teismo sprendimas, įskaitant „teismo pareigūno nutarimą dėl su bylos nagrinėjimu susijusių išlaidų ar sąnaudų“. Kita vertus, vykdytinas sprendimas dėl išlaidų, susijusių su teismo procesu, iš principo yra „reikalavimas“, kaip tai suprantama pagal šios sąvokos apibrėžtį, pateiktą minėto reglamento 4 straipsnio 2 punkte.

32 Vis dėlto, kaip matyti iš šio sprendimo 29 punkto, pagal Reglamento Nr. 805/2004 7 straipsnyje numatytas specialias nuostatas, susijusias su teismo proceso išlaidomis, sprendimas dėl tokių išlaidų sumos negali būti pripažįstamas Europos vykdomuoju raštu atskirai nuo pagrindinio sprendimo dėl neginčytino reikalavimo. Kadangi sprendimas dėl tokių išlaidų glaudžiai susijęs su sprendimu dėl pagrindinio reikalavimo, kuris vienintelis pateisina sprendimo pripažinimą Europos vykdomuoju raštu, šio reglamento 4 straipsnyje numatytos apibrėžtys negali turėti įtakos pačiam minėto reglamento taikymui.

33 Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar atsižvelgiant į Reglamento Nr. 805/2004 tikslus galima būtų padaryti kitokią išvadą, reikia priminti, kad pagrindinis šios priemonės tikslas pagal jo 1 straipsnį yra sukurti Europos vykdomąjį raštą neginčytiniems reikalavimams, kad, nustačius minimalius reikalavimus, teismo sprendimai, susitarimai ir autentiški dokumentai galėtų laisvai judėti visose valstybėse narėse, iki pripažinimo ir sprendimo vykdymo neatliekant tarpinių procedūrų valstybėje narėje, kurioje turi būti vykdomas sprendimas. Vis dėlto, kadangi nuo šiuo reglamentu nustatomos bendros teismo sprendimų pripažinimo sistemos nukrypti leidžiančios tvarkos sąlygos turi būti aiškinamos siaurai (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 15 d. Sprendimo *G*, C-292/10, EU:C:2012:142, 64 punktą), šis tikslas negali paneigti minėto reglamento taikymo srities aiškinimo atsižvelgiant į jo 7 straipsnio tekstą.

34 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškinys pagrindinėje byloje buvo pareikštas dėl reikalavimo pripažinti nuosavybės teisę į kilnojamąjį turtą, t. y. lengvąjį automobilį, o ne dėl neginčytino reikalavimo. Tokiam ieškiniui netaikomas Reglamentas Nr. 805/2004, todėl teismo sprendimas dėl išlaidų, susijusių su pagal šį ieškinį pradėtu teismo procesu, sumos taip pat negali būti pripažintas Europos vykdomuoju raštu pagal šį reglamentą.

35 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, jog Reglamento Nr. 805/2004 4 straipsnio 1 punktas ir 7 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad vykdytinas sprendimas dėl išlaidų, susijusių su teismo procesu, sumos, esantis teismo sprendime, kuris neapima neginčytino reikalavimo, negali būti pripažintas Europos vykdomuoju raštu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

36 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 805/2004, sukuriančio neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą, 4 straipsnio 1 punktas ir 7 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad vykdytinas sprendimas dėl bylinėjimosi išlaidų sumos, esantis teismo sprendime, kuris neapima neginčytino reikalavimo, negali būti pripažintas Europos vykdomuoju raštu.

Parašai.